

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv. III. 21. 393/2013/8. szám

A Kúria a dr. Schütz Géza ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 16.P.51.350/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.632.014/2013/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 17. és 18., az alperes részéről 19. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül -meghozta a következő

í t é l e t:

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

A felek a felülvizsgálati eljárási költségeiket maguk viselik.

A felperes - külön felhívásra - köteles 130.000 (egyszázharmincezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket megfizetni az államnak.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a módosított keresetében vagyoni és nem vagyoni kárát érvényesítette az alperessel, mint a munkáltatója felelősségbiztosítójával szemben a 2001. szeptember 6. napján munkahelyén bekövetkezett balesettel kapcsolatban, amelynek során a jobb mutatóujját csonkolni kellett. Az alperes a kárügy rendezéseként 2003. február 25. napján 700.000 forintot megfizetett a felperesnek. A felperes munkaviszonyból eredő kár megtérítése címén indított pert a munkáltatója és a biztosító ellen a munkaügyi bíróság előtt; időközben a munkáltató ellen felszámolási eljárás indult, majd a cégnyilvántartásból is törölték, erre figyelemmel a munkaügyi bíróság a munkáltatóval szemben az eljárás félbeszakadását állapította meg, míg a biztosítóval szemben a pert megszüntette és az iratokat áttette az ügyben első fokon eljáró bíróságnak. A felperes a pontosított keresetét megállapítási keresetként tartotta fenn.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a felek nem állnak jogviszonyban egymással, a felperesnek nincs olyan joga, ami az alperessel szemben megóvást igényelne. A Ptk. 559. §-ának (2) bekezdése a közvetlen igényérvényesítést tiltja, ez a rendelkezés megállapítási kereset előterjesztésével nem kerülhető meg. A megállapítási kereset feltételeinek fennállása esetén sem állapítható meg az alperes helytállási kötelezettsége, mert az üzemi balesetet kizárólag a felperes felróható magatartása okozta. A felperesre terhesebb 80-20%-

os kármegosztást alkalmazva megállapítható, hogy a 700.000 forint megfizetésével a felperes kára maradéktalanul megtért.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes jogosult volt megállapítási kereset előterjesztésére, e tekintetben téves az elsőfokú bíróság álláspontja. A felperes igényét azonban érdemben is elbírált és arról megalapozottan, a jogszabályok helyes alkalmazásával következtetett arra, hogy a felperes kára a részteljesítéssel kielégítést nyert. A kármegosztás arányát helyesen megállapítva a keresetet indokoltan utasította el.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet és az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A végzés indokolásában megállapította, hogy a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem által megszabott korlátok között bírálhatta felül. Tekintettel arra, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmet nem terjesztett elő, csak azt vizsgálhatta, hogy a követelés mértéke, továbbá az ehhez részben kapcsolódó összecszerűség tekintetében a jogerős ítélet jogszabálysértő-e. Megállapította, hogy a jogerős ítélet nem tartalmaz indokolást arról, hogy milyen számítással állapították meg a lejárt késedelmi kamat összegét és milyen módon vették figyelembe a felperes járadékkövetelését, miként „számították be” az alperes által korábban megfizetett és megfelelőnek tartott összegbe. Megállapította, hogy az alperes az érdemi védekezését arra alapította, hogy a munkáltatót terhelő valamennyi kárért helytállt, a biztosítási szerződést teljesítette; a számítás kiinduló pontja az volt, hogy a munkáltatót 80%-os kártérítési felelősség terheli, míg az alperes vétkes közrehatása 20%-os mértékű. Az alperes a jogalapot, a kármegosztás arányát illetően ebben a perben sem tett a korábbiakkal ellentétes, vagy attól eltérő nyilatkozatot. A jogerős ítélet ennek ellenére a kármegosztási arányt megfordította, az alperes által már teljesített összegbe meg nem határozott és ennek megfelelően ténylegesen el sem bíralt felperesi igényeket beszámítva a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltak sérelmével, megalapozatlanul döntött. Az új eljárás során a bíróságnak a felperesi igény (kerti és mezőgazdasági munkák kisegítése címén járó járadék) összecszerűségére vonatkozóan a tényállást részletesen és megalapozottan kell rögzítenie, és a kármegosztás arányára vonatkozó jogelismerő nyilatkozat figyelembevételével kell megfelelő tartalmú új határozatot hoznia.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adva 298.303 forint vagyoni kár, 1.300.000 forint nem vagyoni kár, 2012. június 30. napjáig összesített 1.237.600 forint lejárt járadék, 2012. július 1. napjától havi 11.200 forint járadék tekintetében állapította meg az alperes helytállási kötelezettségét. Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és a felperes keresetét az 1.300.000 forint nem vagyoni kár és járulékaik tekintetében elutasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében azzal hagyta helyben, hogy az alperes helytállási kötelezettsége a felelősségbiztosítási szerződésben meghatározott limitösszeg 10.000.000 forint erejéig áll fenn. A nem vagyoni kárigény körében téves következtetésekre jutott az elsőfokú bíróság, amikor a felperes keresetét 2.000.000 forint erejéig megalapozottnak ítélte. A 2001-es értékviszonyok alapján egyetlen ujj elvesztése nem alapozhat meg ilyen összegű nem vagyoni kárigényt, a háztartási, ház körüli kisegítői költség, valamint a mezőgazdasági többletköltség címén megítélt összegek és a jövőre nézve megítélt járadék körében már értékelte az e körben jelentkező munkavégzés megnehezülést. Ugyanezen tények mérlegelése a nem vagyoni kár körében a jogi tény kétszeres értékelését jelentené, ami a káron szerzés tilalmába ütközik, ezért a fenti tényezők további mérlegelésének nincs helye a nem vagyoni kár körében. A beszerzett szakértői vélemény nem támasztja alá azt a megállapítást, amely szerint az üzemi baleset következtében kialakult állapot olyan stresszel jár a

felperes számára, amely összefüggésben lenne az agyi katasztrófával, illetve cukorbetegségének súlyosbodásával. Ezért a nem vagyoni kár összegét az alperes által peren kívül teljesített 700.000 forinttal teljesítettnek, az ezt meghaladó 1.300.000 forintos igényt pedig megalapozatlannak tekintette, és a felperes keresetét, az elsőfokú ítélet e részét megváltoztatva, elutasította. Rámutatott arra, hogy a felperes keresete a véghatáridő nélkül előterjesztett járadékigény tekintetében megalapozatlan, mert az alperes térítési kötelezettsége káreseményként 10.000.00 forintig terjed, ezt az összeget meghaladóan az alperes nem köteles helytállni a felelősségbiztosítási szerződés szerint.

A jogerős ítélet ellen a felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek a nem vagyoni kárigényt elutasító rendelkezését kérte hatályon kívül helyezni, és az elsőfokú ítéletnek e körben hozott döntését kérte hatályában fenntartani. Arra hivatkozott, hogy „elfogadhatatlan a másodfokú bíróság részéről a nem vagyoni kárigény egyetlen ujj elvesztésére leszűkített megítélése”. A jogi álláspont nem felel meg a Ptk. 355. § (4) bekezdésében és a 34/1992. (VI.1.) AB határozatban foglaltaknak, ezért törvénysértő. Nem fogadható el az az érvelés sem, hogy a vagyoni kár körében megítélt járadék „beszámítható” a nem vagyoni kártérítésbe, mert az állandó bírói gyakorlat szerint a vagyoni kár jogcímén megítélt kártérítéssel még részben sem kompenzálható a nem vagyoni hátrány az eltérő jogcímek miatt. Nincs magyarázat arra, hogy a felperes terhére korábban hozott ítéletben „alkalmazott 20-80%-os kármegosztás esetén ugyanaz - a vagyoni kárt beszámítva, hasonló - a nem vagyoni kár, mint a felperes javára 80-20%-os kármegosztás figyelembevételével”. A jogerős ítélet a felperest ért nem vagyoni kár értékelésénél figyelmen kívül hagyta az ujj elvesztésével járó műtéti komplikációkat. Minderre figyelemmel irreális és nem felel meg a törvényi előírásnak a másodfokú bíróság álláspontja, amely szerint a 2001-ben történt munkahelyi balesetből eredő, 40%-os maradandó egészségkárosodás és az életminőség súlyos megromlása esetén az eseménykori ár- és értékviszonyok figyelembevételével megítélhető nem vagyoni kár csupán 700.000 forint.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint nincs helye megállapítási keresetnek; a felperes a munkáltató felszámolását jelölte meg annak okaként hogy vele szemben igényt érvényesíteni már nem tud. Ez a helyzet kizárólag a felperes mulasztására, mint felróható magatartására vezethető vissza, ezért a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján méltánytalan, ha az alperesnek kellene viselnie a felperes mulasztásának jogkövetkezményeit. Jogellenesnek tartotta a másodfokú ítélet indokolását, amely szerint a megállapítási kereset feltételei azért állnak fenn, mert a munkáltató időközben megszűnt és marasztalására emiatt most már nincsen lehetőség. Az adott per szempontjából érdektelen, hogy az alperes a jogalapot korábbi kifizetésével elismerte-e, mert a munkáltató megszűnésének körülményeit nem a felperes és a társaság relációjában hanem a felperes és a korábbi munkáltatója vonatkozásában kell vizsgálni. A Pp. 123. §-a szerinti feltételek vizsgálata során nem önmagában kell azt a tényt értékelni, hogy a biztosított már megszűnt, hanem a jogi helyzetet átfogóan kell rendezni. E körben pedig annak van jelentősége, hogy a perindításkor hatályos jogszabályi környezetben támaszthatott-e a felperes valakivel szemben marasztalási keresetet. Ez pedig a felperes munkáltatója volt és az alperes soha nem akadályozta a felperest abban, hogy a károkozóval szemben igényt érvényesítsen, nincs tehát a felperesnek olyan joga, amely az alperessel szemben védelemre szorulna. A felperes a felszámolási eljárásról való tudomásszerzést követően elmulasztotta az 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) 46. § (5) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségét, ezért az igényérvényesítés lehetőségétől utóbb elesett. A felperes e felróható magatartására előnyök szerzése végett az alperessel szemben nem hivatkozhat. A Ptk. 559. § (2) bekezdése nem differenciál az egyes eljárásjogi kategóriák között, ezért mindenféle közvetlen igényérvényesítési lehetőséget kizár a károsult oldalón a biztosítóval szemben. A Kúria a korábbi felülvizsgálati eljárásban meghozott végzése a megállapítási kereset kérdésében nem foglalt állást,

ezért az adott felülvizsgálati eljárásban is létezhet hivatkozási alap a megállapítási kereset megengedhetőségének vitatására. Álláspontja szerint a felperes keresete ténylegesen marasztalási kereset, a meghozott ítélet pedig marasztalási ítélet és az alperes kárt nem okozott a felperesnek.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a 2011. szeptember 2. napján kelt jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes jogosult volt megállapítási kereset benyújtására. Ezt követően a felperes kérelmére indult a felülvizsgálati eljárás, ahol az alperes ellenkérelmet nem nyújtott be. E jogerős ítélet esetében a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek fennálltnak vizsgálata tekintetében elfoglalt álláspont a felülvizsgálati eljárásban már nem támadható.

A Kúria a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felperes és az alperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

A korábbi felülvizsgálati eljárásban hozott hatályon kívül helyező végzés indokolása megállapította, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem által megszabott korlátok között bírálhatta felül. Így rámutatott arra, hogy miután az alperes felülvizsgálati kérelmet, illetve csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nem terjesztett elő, csak azt vizsgálhatta, hogy a követelés mértéke, továbbá az ehhez részben kapcsolódó összecszerűség tekintetében a jogerős ítélet jogszabálysértő-e. Ezért helyesen hivatkozik a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy a korábbi felülvizsgálatnak nem volt tárgya az, hogy az alperessel szemben előterjesztett megállapítási kereset alapján hozható-e döntés, ezért e körben nem kellett új eljárást lefolytatnia az elsőfokú bíróságnak és emiatt az alperesnek ezzel kapcsolatos jogszabálysértésre történő hivatkozása ez okból alaptalan. Miután az alperes helytállási kötelezettségének a megállapítása az említett okból nem volt támadható az új felülvizsgálati eljárásban, az alperesnek e körben kifejtett hivatkozásai nem vizsgálhatóak és nem értékelhetők.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek a nem vagyoni kártérítés iránti keresetét részben elutasító részét alaptalanul támadta, a hivatkozott jogszabályok megsértése nem állapítható meg. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következően a felülvizsgálati eljárásban a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a bíróság a köztudomású tények és a bizonyítékok mérlegelése alapján az adott helyzetből és az érintett károsult egyéni adottságaiból eredően bekövetkezett nem vagyoni hátrányokat feltárta-e és olyan mértékű kárpótlást állapított-e meg, amely alkalmas a személyiségi jogsérelem kompenzálására.

A nem vagyoni kártérítési igény esetén a jogellenesség alapja a személyhez fűződő jogsértés. A felperesnek a baleset során sérült a testi épséghez, egészséghez fűződő joga a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 76. §, ezért a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kérhette a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerint a (4) bekezdésében meghatározott mértékű nem vagyoni kárának a megtérítését. A felperest ért nem vagyoni hátrányokat a bíróságok részletesen feltárták, az annyiban szorul csupán kiegészítésre, hogy az összegének a meghatározásánál a személyi sérelem súlyát, következményeit, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas, más ügyekben hozott döntéseit mérlegelve azt is figyelembe kell venni, hogy a felperes mennyiben hatott közre a kár bekövetkezésében. A másodfokú bíróság jól értékelte azokat a hátrányokat, amelyre a felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott és helyesen emelte ki, hogy a nem vagyoni kárigény körében az immateriális sérelmeket kell értékelni, a ház körüli és háztartási munkák többletköltsége vagyoni

kártérítési igényként érvényesíthető. Az adott esetben a jogerős ítélet a felperesnek a balesettel összefüggő testi és lelki károsodásának jellegét, súlyát kellően feltárta, a rendelkezésre álló szakértői vélemények alapján megalapozottan, jogszabálysértés nélkül állapította meg a kialakult hátrányokat és a balesetkori árviszonyokra is figyelemmel az alperes által már korábban megfizetett 700.000 forint összegű nem vagyoni kártérítés alkalmas a hátrányok kompenzálására, annak a mérlegeléssel meghatározott mértéke jogszabálysértés hiányában a felülvizsgálati eljárásban sikerrel nem volt támadható.

A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett arról, hogy a felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik, míg a felperes felülvizsgálati illetékének viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. április 30.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*kúriai tisztviselő
HM*